

◆ P o e z i y a

Ağacəfər HƏSƏNLİ

İSRAFÇI PAYIZ YAĞIŞI

Yağış salıb payızı çənəsinin altına,
Qaranlığın ovcundan su içir təşnə yamac.
Ormanlar tamam düşüb tənəsinin altına,
Mövsümi yorğunluqdan qurtulur çeşmə, yamac.

Neyçün dağların gözü səhər erkən sulanır,
Muncuqlanan damcılar sıralanır gül üstə.
Cevizin budağından bala dələ sallanır,
Şeh yuyub yarpaqları, yaşıl tala – gülüstan.

Dəmirağac geyinib qırmızı donluğunu,
Şəlalələr əlimə su tökməyə yaramır.
Yanağı od tutmuşun görürdüm solduğunu,
Gicitkan da daladı sıx kolluqda yaramı.

Bulanmağa başlayıb dərələrin bol suyu,
Sulanmağa başlayıb Zuvandın daş armudu.
Hara çəkib aparır bu həyasız sel suyu –
Ağacların dibinə tökülmüş yaş armudu.

Dağın-düzün insafən susqun havası qaçıb,
Qara bulud uzaqdan zilləyib baxışımı.

Bərəkətin ətrindən yolların qazı qaçıb,
İsrafçı payız bölür kövşənin yağışını.

* * *

*Atam necə il həyatımızda qurumuş
alma ağacına balta çalmağı qadağan
elədi ki, üstündə quş yuvaları var.*

İnkişafı qalıb ucalığından,
Quru qol-budağı sözünə baxmır.
Üzüqara olsun qocalığın da,
Heç sarı yarpağı gözünə baxmır.

Başına dolanır sərçə, göyərçin,
Necə edəsən ki, iz azdırasan.
Ağacı sulamaq olmur göyərsin,
Nə də kəsmək olur, şiv basdırasan.

Vaxtilə bəhrəsi-barı xəzinə,
Azca kövrək olub, azca utancaq.
Evimizdə heç kim vurmur üzünə –
O bu gün ağacdır, sabah oduncaq.

Bəs onda könlünü necə alasan,
Həyatın qüdrəti ölüb dizində.
Ya gərək yerində behişt salasan,
Bir qələm tapasan ya əvəzində.

Azalır günbəgün çəkisi yəqin,
Qar-yağış dolayır onu barmağa.
Məktəbli uşaqlar çəkinir yəqin –
İri gövdəsində ad yazdırmağa.

Bəlkə səriştəli bağban axtarım,
Nə qalıb ömrünün axırlarına.
Yoxsa təbib tapım, loğman axtarım,
Əlac qılmaq üçün ağrılarına.

* * *

Yeniyetmə şagird dostlarıma

O çağlar söz havasından odlanıb,
Şirin-şirin xəyallara dalırdıq.

Muradına çatanların adları –
Yaddaşlarda ünvan tapıb qalırdı.

Xoş qılıqdan, təbəssümdən doyurduq,
Açılırdı qönçə-qönçə dodaqlar.
Ağacların dərisini soyurduq,
İlan dili çıxarırdı budaqlar.

Öyrənirdik toy daxılın dilini,
Nəmərini aşkar-pünhan salırdıq.
Qarşısını iplə kəsib gəlinin,
Bəy tərəfin xələtini alırdıq.

Nə yerişdi yeriyirdik, bilmirdik –
Kim görürdü ayağının altını?
Qara yazı taxtasını silmirdik,
Sayan zaman dördü, beşi, altını.

Yaş çatırdı sürətlə on yeddiyə,
Rəqəm-rəqəm, heca-heca dinirdik.
Məktəb yolu dirənirdi gədiyə –
Qorxutmurdu gözümüzü dərə, dik.

Bizdən iri, ancaq gönü o qalın
Günahını boynumuza yığırdı.
Əlimizdən təngə gələn müəllim
Acığını ilk dərində çıxırdı.

Həm ağayıq, həm nökarik...
Nə qulluq? –
Anladıq ki, gün-güzəran qurmuşuq.
Dəcəlliyin, nadincliyin bir yolluq
Kürəyini erkən yerə vurmuşuq.

KEÇMƏ ÇİÇƏKLƏRİN AĞ YALANINDAN

Səhərim açılır ağ zanbaq kimi,
Qızarıq qərənfil – közdü dan üzü.
Vaxtın üst-başından tozanaq kimi
Çırpılır beçənin ilkin ban üzü.

Gur-gur guruldayır dağ, yalanından
Bağça talanından, bağ yalanından...
Keçmə, çiçəklərin ağ yalanından,
Onların köksünü qızıl qan üzür.

Çölçüyəm, yol salıb enişə məni,
Bostan qonaq edib yemişə məni.
Özgəni bilmirəm, həmişə məni,
Milçəyi fil edən şöhrət-şan üzür.

Qalxır çiçəklərin ərşə fəryadı,
Ən soyuq qohum heç, sevdim fəryadı.
Gözlərimin yaşı duzlu dəryadı,
Ancaq gəmilərim məndən yan üzür.

Xumar gecələrdə vədə çatanda,
Vurublar çox zaman ətri yatanda.
Bəyaz çiçəklərin ətriyatında
Naz çəkən gözəllər hər vaxt can üzür.

SƏYYAH PAYIZ

Mövsümlərin ağzına çullu dovşan sığışmır,
Başlanıb ağacların Kərbəla müsibəti.
Soyuyub ocağından yuva qurmuş sığırçın,
Qır-qır qırıldamaqmış qəcələnin qisməti...

Bu nə qeybət qırmaqmış zəlzələ qopmuş dağda,
Qaya daşında bitmiş vəcələ lüt-üryandır.
Narın payız yağışı seçmir qaranı ağdan,
Narın qalada sönmüş tonqalını gur yandır.

Göbələk panamasın alnının üstə basıb,
Xəzan vurmuş yarpağın yazısıdır saralmaq.
Bir əlçim bulud azıb, özünü göydən asıb,
Şeh islatmış torpağın arzusudur qaralmaq.

Mən çaxan sərt şimşəyin ağzını aramışam,
İşi-gücü gözümün odunu qırmaq imiş.
Bağda otun-ələfin saçını daramışam,
Səhər erkən dənizə atdığım qarmaq imiş.

Göz yaşlarım tökülüb həyatimdə arxacan,
Yanaqda axıtmışam, qoşa iz qalmaq üçün.
Üzümün torpağını suvardı axıracan,
Qaşımın buludunu arxayın salmaq üçün.

Həyat yaranışından büküb arayışını,
Tanrıya çox yalvarma, şirin pay ver, yaşayır.
Payız bağlayıb bərk-bərk zamanın qayıışını,
Fəsilərin içində səyyah ömrü yaşayır.

ŞİRVAN GƏDİKLƏRİNDƏ

Nə var idi, var idi, nə yox idi, yox idi,
Atlı qarışqanın da varmış qoşa buynuzu.
Kəndi köhnənin kəndi, keşikçi bənd tox idi,
Musa Yaqub mindirdi şərəfətə buynuzu.

Ey çərənçi baldırğan, oyy, kirəkeş dağdağan,
Yerə bağlanmışsınız, burdan tərənəmirsiniz.
Günəşi inək kimi elə sizsiniz sağan,
Şirvandan əsillikə ocaqşınız, pirsiniz.

Acıqlanır Türyançay, məcrasında qımışır,
Sirrini açıqlayır göy mərhələ-mərhələ.
İlk bahar günlərində fəslin gözü qamaşır,
Çiçəklərin ağzından süd iyi gəlir hələ.

Mamır məxmər misallı, qaya mərmər rəmzidi,
Ey həzrət Baba dağı, təsbəh çevirmə, dayan.
Ucada qərarlaşan bulud buludla ziddi,
Aşağıda hərlənən al Günəşin mis tiyan...

Oğru duman, adətin – oğrun-oğrun sürünmək,
Çölün otu məlhəmdir dizinin yarasına.
Nədir zühur eləmək, birdən-birə görünmək...
Hərdən ruzigar girir qanının arasına.

* * *

Anamın məzarını ziyarət edərkən

Haçandır heç səndən xəbər tutmuram,
Sən də nigaransan, mən də nigaran.

Uyuduğun yerdə gün açılırmı,
Ay ana, həmişə sökülürmü dan?

Gəzə bilirsənmi həyət-bacada,
Bəlkə torpaq evin imarət olub?
Yoxsa ki, qalmısan işığa həsrət,
Vaxtın qaranlıqdan ibarət olub.

Şam yandır... danışım işıq dilində,
Görürəm, gündüz də orda gecədir.
Qoy bir az uzanım son mənzilində,
Görüm torpaq altda yatmaq necədir.

İnək sağırısanmı, dən səpirsənmi,
Necə qızdırırsan soyuq ocağı?
Üşüyüb həmişə adamsızlıqdan,
Tənha evimizin küncü-bucağı.

Yolların kəsilmir ağrı-acısı,
Onları boylanan baxışlar yuyur.
Tüstülü bacalar – qırğı gözləri,
Hisini-pasını yağışlar yuyur.

Quran oxutdurum... tər gül əkdirim,
Payız çiçəkləri başqa həvəsdə.
Məzarınla qoşa şəkil çəkdirim–
Asım təmkinimin, səbrimin üstdə.

Dözdüm taleyimin hər cür qəhrinə,
İsti göz yaşımı torpaq nur sayıb.
Bir xəzan yarpağı düşüb qəbrinə,
Təbiət mənidə muştuluqlayıb.

XOŞBƏXTLİYİN AYAĞI

Dəvə karvanı dağlar mil durmuşdu qarşımda,
Heç payız girməmişdi, cücələrimi saydım.
On dörd yaşım yox idi, eşq havası başımda,
Bir qız gördüm həyətdə – on dörd gecəlik Aydı.

O dili qurumuşu, od-alov aparmış
Bədahətən görəsən kim ötürdü içəri?

Gözlərimin ucuyla seyr etdim qarımışı,
Əlimdə qırılmışdı samovarin miçəsi.

O zamanlar bilmirdim tutuquşu ağaclar
Mənə qaytaracaqlar boş düşüncələrimi.
Gözlərimi əks edib pəncərələr, bacalar
Budaqlardan töküblər xəzan vurmuş söz kimi.

Təbiət çərləmişdi, bığ yerim tərləmişdi,
Özümü unutmuşdum yeniyetmə sayağı.
Hər nazımla oynayan bəxtimi şərləmişdi,
Qarıma düşməmişdi xoşbəxtliyin ayağı.

ACI HƏQİQƏT

Həyat sönür

Təbiətdən başlanıb faciəsi zamanın
Ha ölç, ha biç, qınaqdan keçirt əriş-argacı.
Hardan tapsın dərmanın, halını sor ormanın –
Dəmirağacı olub daha təmir ağacı.

Allahın yağışı da yağmırsa narın-narın,
Fövqəl qüvvəyə çatır bəşərin şər niyyəti.
Bu əkiz gilənarın, qoşa cevizin, narın
Ahı, babalı tutur bütün bəşəriyyəti.

Oyun qızışdıranlar ödülləri düzdürür,
Mükafat qazananlar məkr qurmaqdan doymur.
Qarabağdan xəbərlər könülləri küsdürür,
Ürəkbulandıranlar dillərini dinc qoymur.

İndi hər yer xaosdu, Anqoladı, Laosdu,
Manqurtbaşlar əl çəkmiş dünya ağalığından.
Göz qorxutmaq üçündü, xəstəliklər anonsdu,
Min mərzəə yoluxur cocuq çağalığından...

Əfqan əfqanı satıb, çarəsiz ərəb batıb,
Dəryada sular susub, fəryad basıb çölləri.
Cahanın sözcüləri fil qulağında yatıb,
Hanı sülh elçiləri, hanı Nobelçiləri?

Xətakar dəstəbazlar, sürü-sürü marallar,
İnsanı bu minvalla guya qoruyursunuz?!
Dünyanı, ey xaqanlar, baş nazirlər, krallar,
Sizmi yaratmısınız, xaraba qoyursunuz?

AĞ-QARA

Çılpaq qaval qayalar, təbil daşlar bilir ki,
Kilidlənmiş qüdrətin bir gün açılar ağzı.
Nəyin nə olduğunu... sərxoş başlar bilir ki,
Qaranquşun naləsin, torağayın avazın.

Qul olmaq, bulbul olmaq... cəh-cəh elə, ta uğun,
Dəmir çarıq gey, dolan, tapmazsan səadəti.
Nə qiyamət, nə qiymət, adamın tam solduğun
Təsdiq edirsə nədi, kəlimeyi-şəhadəti...

Pul tapmayıb cibimdə, pul kimi qızarmışam,
Mən xəcalət çəkmişəm zəfəran sifətimdən.
Şuşada sərt yarganı təngə nəfəs yarmışam,
Həmişə də oxunub zəfər an sifətimdən.

Sağ əlimdəTövrətdi, sol əlimdə Qurandı,
Hərçənd Qəzza zolağı qəza zolağı olub.
Fəhmin ki nişan verir, dağın altı urandı,
Üstündənsə əskilmir yazda quzuqulağı.

Adda-budda kölgələr mələklərin rəqsidi,
Ağacların qətlidi, yerin-göyün süqutu.
Hər şey müsbət-mənfidi, gördüyümün əksidi,
İçməyə gur çeşmədən ovuc-ovuc su götür.

Sən müdhiş ağılağa erk etmək istəyirsən,
Varlığın başı uca, yoxluğun üzü qara.
Başlanğıcın ağılığın dərk etmək istəyirsən,
Sözünü çatdır kara, gözünü zillət qara.

* * *

Qaranlığın divarları
sübhədən, obaşdan sökülür.
Allahın binə qoyduğu,
Hördüyü daşdan sökülür.

Tən bölünmür, tən azaltmır,
Qara tel birdən azaltmır.
İşığın birdən azaltmır –
Göz qalın qaşdan sökülür.

Gün günədi gündə günü,
Sıxışdırmır küncə günü.
Baxışlarda qönçə gülü –
Bəbəklər yaşdan sökülür.

Odlu oynama, odla yan,
Cəhənnəm – behişt yanbayan...
Zamandır qopan anbaan –
Dünya yavaşdan sökülür.

* * *

Bu baxt mənim, bu nağd sənin, o vaxt hər kəsin,
Başımda boz araqcınım, əlimdə çəkmə...
Ayaqyalın dolaşıram kürreyi-ərzi –
Gözlərimin qismətiymiş rəsmini çəkmək.

Tabağım heç turşumamış xəmir görmədi,
Kündə-kündə ürəyimdən çəkdim tikanı.
Dərbəndimin qapısında dəmir görmədim,
Narın qala səbətində giləs tükənib.

Gün qızmamış... səhra ömrün gördüm zəhmimi,
Aşkar-aşkar sığışdırdım qəmi şənimə.
Ləşkər-ləşkər çəyirtkəsi yedi zəmimi,
Qarışqası daraşmadı ancaq dənimə.

Bir üçrəngli bayrağımı üçyarpaq yoncam,
Əshabi-Kəhf mağarası sirli quyuymuş.
Naxçıvanın Batabatı – bəzəkli xonça,
Arpaçayı bəlkə elə arpa suyuymuş.

Yava-yava yuxulardan erkən qaçırdım,
Cavanlığım bir atımlıq yavanlıq imiş.
Doğanaqdan keçirməyə örkən açırdım,
Bütün həyat sərgüzəştim avamlıq imiş.